

COLUMN HUGO VAN DER POEL

Blauwe paprika

“Van bond tot burger’ wordt ‘Van burger tot bond?’”

Hugo van der Poel is directeur van het Mulier Instituut

In de landbouw kennen ze de uitdrukking ‘Van grond tot mond’. In het Engels is die nog mooier: ‘From farm to fork’. Daarmee wordt de keten bedoeld van productie van voedsel, via groot- en detailhandel, tot consumptie door huishoudens. In de traditionele keten verzint Wageningen een blauwe paprika, overtuigen voorlichters tuinders dat ze die blauwe paprika moeten gaan telen, belandt de blauwe paprika in de distributieketen en denkt de consument: ‘Dat is vet, een blauwe paprika!’

Vandaag de dag vertellen transitiedeskundigen dat de keten is omgekeerd, of moet gaan omkeren. ‘Van grond tot mond’ wordt ‘Van mond tot grond’. Nu springt de consument ’s morgens uit zijn bed en denkt: ‘Vandaag wil ik een blauwe paprika’, vraagt daar naar bij de supermarkt, die de vraag doorzet naar de tuinder, die Wageningen dringend verzoekt om zaad te ontwikkelen voor blauwe paprika’s.

Omdat iedereen en alles in transitie is – of moet geraken, omdat de rest van de wereld in transitie is – gaat ook de sport in transitie. Ik meen al plaatjes gezien te hebben met daarin iets als een omgekeerde sportketen: ‘Van bond tot burger’ naar ‘Van burger tot bond’. Dus je wordt wakker en denkt: ‘Vandaag wil ik canicross doen’ en ’s avonds hebben we de Nederlandse Canicross Bond (NCB), die een heuse canicrosscompetitie heeft ontwikkeld. Voor diegenen die dat gemist hebben: bij canicross doe je een hond – niet een pekinees, denk type sledehond – in een tuigje en laat je je voorttrekken door die hond, liefst over een crossparcours in een bos.

Maar is deze fraaie beeldspraak van omkerende

ketens een goede afspiegeling van de werkelijkheid? Bestaan dit soort ketens echt? Als ze bestaan in de landbouw, bestaan ze dan ook in de sport? Daar hadden we toch de sportpiramide? Kun je ketens (piramides) ongestraft omkeren? Hoe stabiel is dat? En als je bedenkt dat je wilt canicrossen, kom je dan uiteindelijk noodzakelijkerwijs uit bij een bond? Het kan toch ook zo zijn dat de Action tuigjes gaat verkopen en een zzp’er parcoursen uitzet en wedstrijdes gaat organiseren? Van zapper tot zzp’er. In dat geval hebben we inderdaad te maken met een transitie, maar is geen sprake meer van een omgekeerde keten. De klant is in dit beeld koning geworden, en er cirkelen allerlei onderdanige aanbieders om deze narcist heen, die concurreren om zijn aandacht en euro’s.

Bent u trouwens wel eens wakker geworden met de behoefte aan blauwe paprika of zin in canicrossen? Zo ja, hebt u dat vaker, dat u iets compleet nieuws of anders wil? Grote(re) kans is dat u net als verleden week en de week daarvoor weer naar de voetbal- of volleybaltraining gaat. Omgekeerd: in de supermarkt liggen paprika’s in alle stoplichtkleuren, maar niet in blauw. Kennelijk verwachten ze in Wageningen dat het aantal mensen dat blauwe paprika’s wil eten op een hand te tellen is. Het zou dus zomaar kunnen dat we in de sport niet te maken hebben met een omgekeerde keten, maar met een Cruijffiaanse cirkelredenering: dat onze wensen en verwachtingen vooral worden bepaald door wat we weten dat mogelijk is, en dat mogelijk is wat verwacht mag worden.